

Novice starega kraja

PROSVETA

Novice starega kraja

Novice starega kraja

Novice starega kraja

Novice starega kraja

Novice starega kraja

Novice starega kraja

Novice starega kraja

Novice starega kraja

Novice starega kraja

Novice starega kraja

Novice starega kraja

Novice starega kraja

Tragična smrt pod tovornim avtom

Dne 17. okt. se je pripetila v vasi Gorisnici pri Sv. Marjeti niže Ptuj smrtna nesreča, ki si je izbrala za žrtev 25-letnega mladenčca Bratka Franca iz Gorisnice.

Bratka se je vračal zvečer z mlače domov. Naproti mu je prišel iz zavrtine nekdo, ki je bil na avtu iz Ptuja, ki je bil naložen z moko in podiri Bratka. Preko njega so šla kolesa, ki so mu zdrobila glavo. Bil je na mestu mrtve. Pokojni je bil agilen kulturni delavec. Sodeloval je pri več društvih. Najbolj težko ga bo pogrešala domača vas Gorisnica.

Zažgal je hišo in se vrnil v ogenj

Dominiko Franc, posestnik iz Podgorca pri Vel. Nedelji, se ni razumel s svojo ženo, ki je imela nezakonsko hčerko. Nekega večera, ko je bil vinjen, ju je hotel spraviti s sveta s tem, da je zažgal posteljo. Žene in hčerke pa ni bilo v postelji. Zbežali sta na skedenj. Besen je pohitel Dominiko v gumno, izpodmaknil lestev in zažgal slamo. Ženski sta se komaj rešili iz plamenov. Medtem pa se je Dominiko sam poglaval v gorečo hišo. Naslednjega dne so našli na pogorišču njegovo zgorelo truplo.

Velik požar pri Pesnici

Dne 21. okt. je izbruhnil požar v gospodarskem poslopiju posestnika Jožefa Žižekove v Rami pri Pesnici. Ogenj je uničil gospodarsko poslopje z vsem gospodarskim orodjem. Če bi ne bili prišli pravčasno na pomoč pesniški in mariborski gasilci, bi bila zgorela tudi hiša. Požar je napravil okoli 100.000 din škodo. Ogenj je bil najbrže podtaknjen. Zanimivo je, da je zadnje čase v Rami že večkrat gorelo.

Bekle pod vlak, fant si je premislil

Na Humu pri Ormožu sta se Marija Šiper in njen fant, ki je zaposlen v Čakovcu, dogovorila za skupno prostovoljno smrt. Odločila sta se v Čakovec, kjer je na postaji Marija skočila pod vlak. V istem trenutku je zaklicala še fanta, naj ji sledi v smrt. Ko je mladenič videl razmesarjeno Šiperjevo, je pobežnil. Mrtvo deklo so prepeljali v mrtvašnico, za fantom pa poizvedujejo orožniki.

Smrtna nesreča v Savinjski dolini

Ključavničarji in kovači brastniške steklarne so priredili avtobusni izlet v Savinjsko dolino. Vozil je avtomobilist Srečo Pelel iz Laškega. Na križišču državne in banovinske ceste pri Sv. Petru v Savinjski dolini je neki kmetijski voznik zavozil s tako silo v avtobus, da je opekljeno karoserijo in zadelo 32-letnega ključavničarja Franca Rotarja. Dobil je tako hude poškodbe, da je med prevozom v bolnišnico umrl. Lažje poškodovani je bil tudi 26-letni ključavničar Bogomir Jelen. Prestrašeni izletniki so po tragični nesreči nadaljevali vožnjo v Hrastnik.

Dvoje tragičnih smrtnih primerov

Celje, 20. okt. — Dne 19. oktobra si je 19. letni poljski delavec Martin Bincl iz Trnovelj pri Celju na grozen način končal življenje. Odsel je k falskemu daljnovodu v Trnovljah, si štirikrat ovil žico okoli vratu, pritržil na konec žice pol kilograma težak kamen in zagnal žico s kamnom na žice daljnovoda. Ob kontaktu žice se je močno zablistalo in tok visoke napetosti je na mestu usmrtil Bincla. Nesrečno žico je obleka zgorela na telesu, dobil pa je tudi težke opekline. Truplo so prepeljali v mrtvašnico na pokopališče v Vojniki. Bincl je bil v zadnjem času zelo potr. Kaj ga je gnalo v smrt, pa ni znano.

V soboto 14. t. m. je 47 letni posestnik Franc Senker v Slivnici pri Celju podiral v gozdu drevesa. Podžagano drevo se je prehitro podrl. Senker ni imel časa, da bi se rešil. Drevo je treslo nanj ter mu zdrobilo levi kolke in mu prizadelo tudi težke notranje poškodbe. Senkerja so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je v sredo izdihnil.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

slikarje, posebno Mariana Perušek si je razvil talent po očetu. Kakor izgleda, bo tudi ona postala umetnica v slikarstvu. Volitve, ki so se vršile 7. novembra, so izpadle kot navadno. Zmagali so tisti, ki zmeraj zmagujejo. Bigelowov predlog je tudi propadel, ker je tako zahtevala trgovska komora. Slepota revnega ljudstva sega čez meje. Verjame vse, kar mu trobi meščansko časopisje, a delavskih organizacij, ki so si prizadevale, da mu povedo resnico, ni poslušalo. Ta delavska para ima raje uboštvo in relief, kakor pa da bi dostojno živela. John Krebel.

S pota

Dasli že krasijo razne kraje zimski okrasni in božična zelnjava, imamo tukaj v mrzli Minnesoti proti koncu novembra še vedno lepe, solčne, suhe dneve brez anega. Sneg se je le parkrat malo pokazal in izginil.

Vse gre nekako veselo naprej z mojim zdravjem in urejevanjem mojih reči za Slovenski muzej v Clevelandu. Pri drugorodnih sem si tukaj najel veliko sobo, kamor spravim visoko v podstrešju razne stvari iz raznih krajev. In v topli sobi to pregledujem in polagoma pošiljam kamor spada.

V bolnišnico St. Mary's v Duluthu je prišel član SNPJ Joe Jurčič iz New Dulutha. Čaka na operacijo.

Matiija Pogorelec.

Glas iz Floride

Coronado Beach, Fla. — Zelo redko se vidi kakšen dopis iz Floride ali iz naselbine Samsule. Naj omenim znancem in prijateljem, da sem bil tudi jaz med slovenskimi farmarji v Samsuli in pri društvu 603 SNPJ, kamor se sedaj spadam. Pečal sem se z raznovrstnimi prideiki, toda se nisem mogel odločiti, da bi si kupil kmetijo.

Ker sem imel lepo priliko, sem se preselil s semkaj v Coronado Beach in vzel v najem gostilno in restavracijo. Kot slišim, veliko naših rojakov potuje skozi Smyrna Beach, ki je samo dve milj od tukaj, kjer je lepa prilika ogledati si morje. Kogar bi to veselilo, bom vsakemu rad postregel, samo vprašaj naj za Johna Paulina. Zeleni bi vsem rojakom, da si ogledajo Florido, ker vem, da bi nikomur ne škodovalo.

John Pauline, 603.

Odlomek iz vojakovega pisma

Canton, O. — Sledeče je odlomek iz pisma nekega slovenskega vojaka iz Italije.

"Sedaj sem za pusa. Tukaj gre vedno na slabše. Sedaj so nam znižali plačo. Prej smo imeli eno liro in pol, sedaj pa imamo 90 centimov na dan. Tudi hrana je slabša. Pri vsem aparaju, ker pravijo, da bo vojaka. V Italiji kave več ne prodajajo in tudi meso je dvakrat na teden. V trgovinah je tudi vse odmerjeno, dobila le toliko in nič več. Za božič ali novo leto dobimo dopust. Zelo rad bi šel domov, a sem precej daleč in stane 200 lir do doma. Toliko pa si ne morem prihraniti od te plače in tako bom ostal tu."

Frances Gerbec.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

Besarabija—upravljanje bližnjih dni

V zadnjih dneh, ko dobiva razburjena Evropa novo lice, ko vsi brez moči prisluskujemo novim dogodkom in ne vemo, kaj nam utegne prinesiti jutrišnj dan, se nam zdi, da se kolo zgodovine suče s hitrostjo, kakršne nismo dosegli zadledni niti v starih, dobrih zgodovinskih urah knjigah, iz katerih smo črpali šolsko učenost o pestri in burni preteklosti človeštva. Dan za dnem ugibamo in iz najraznovrstnejših poročil sklepamo o dogodkih, ki se utegnejo razvijati v bližnjih dneh, in vsak zase mislimo, da smo edino mi imeli svoj prav ter da smo točno in prav uganili, ko nas ta ali ona novica prav za prav zelo preseneti.

Besarabija pa, stara, bogata dežela, katere prijetno podnebje in plodno zemljo so bili spoznali Rimljani že pred dobrimi dvesto leti (leta 106. pred Kristom) je prišla pod rimsko oblast in je z Dakijo vred tvorila posebno provinco, dežela toplih vetrov, milega poletja in velikih jesenskih deževij, dežela pašnikov, ornih njiv, sadja, vina, govedi, prašičev in konj pa otočnih pesmi in zamišljenih deklet, ta Besarabija prav te dni vse bolj kakor mi občuti, kaj se pravi doživljati nemir, negotovosti jutrišnjega dne, kaj pomeni biti samo igračka v rokah velikih sil, ki ne ozirajo se na tvojo voljo odločajo o tvoji nadaljnji usodi. Prav kakor nekatere druge dežele, ki jim muhasta usoda ni bila najbolj naklonjena, spoznava tudi Besarabija že skozi stoletja, kako težak in negotov je položaj dežele, ki jo je zgodovinska usodnost postavila na križišče velikih interesov. Obdarovana od narave z veliko plodnostjo svoje zemlje, a prostranostjo pašnikov, ki nudijo pridnim rokam najboljšo pogorje za razvoj in procvit umne živinoreje, postavljena pod solčno, toplo nebo in namakana od dveh velikih rek, ki vso deželo nagnata k močvirnim obalam Crnega morja, je Besarabija bila vedno izpostavljena neprestani borbi za njeno posest in je videla valiti se po svojih blatnih, od močvirnih deževij razmočenih cestah krdela vseh močnejših narodov in plemen. Od vsepovsod so se vanjo zatekali ne različenjaj ljudje, ki so iz njenega bogastva poskušali kar največ iztisniti zase. Vsa ta burna preteklost je zapustila v Besarabiji sledove, ki jih ni mogoče izbrisati. Vsi ti ljudje, ki so v njej iskali izgubljeni raj, objubljen deželo, so poleg narave dali tej deželi svojstven pečat, kakršnega ne najdeš kje drugje.

Burna preteklost

Po nemirni dobi preseljevanja narodov je Besarabija, kakor danes pravimo tej deželi, obenem z nekaterimi drugimi pokrajinami na desni obali velikega Dnejestra uživala nekaj stoletij "miru", saj so nekateri redki popotniki z evropskega zapada, ki so v tej dobi tode potovali, zapustili v svojih spominih še precej prijetno sliko o tedanjih razmerah v deželi. Zanimiva je pripoved francoskega popotnika Guilleberta de Lannoya, ki je v začetku XV. stoletja potoval iz Poljske preko današnje Besarabije k Črnemu morju. Z zadovoljstvom pripoveduje de Lannoy, kako dobro je tedaj delovala v tej deželi varnostna služba. Ko se ga neda le od Dnejestra v nekem kraju roparji okradili, so zlikovce kaj kmalu izsledili in jih kaznovali, njemu pa vrnil vse ukradene stvari. De Lannoy hudo mušno pristavlja, da bi kaj takega najbrže ne doživel na zapadu, kjer je v tedanji dobi bila policijska služba kaj slabo razvita. Neki drug popotnik, po imenu Franc iz Pavije, gospod de Fourquevaux, je leta 1584 zapisal med drugim naslednje: "Na cestah sem spetoma čisto srečaval po dvajset ali po trideset majhnih roparjev, na katerih se je vozila dekleta, ki so se vračala s sprejeto po okoliških, čudovito lep in preprostih vaseh; dekleta so imela glave okrašene s spletenimi cvetnimi veni, v znak, da se niso omožene. Med potjo sem od njih kupoval mleko, prepelice, in jajca, katerih

so nekatere izmed njih imele naložena v kožiji do vrha.

Toda prišli so časi, ko številni trgovci niso več povili po rekah današnjega besarabskega ozemlja; niti se niso več razlikovali v grofje prepirali in grozili zaradi davčnih in carinskih pravic. Mirni moldavski kmetje, ki so se bržčas v dobi od štirinajstega do šestnajstega stoletja naselili na vsem besarabskem ozemlju (ime Besarabija izvira od trčanskih Besarov, ki so v sedmem stoletju pridli v deželo in ji zapustili svoje ime) so leta 1503. prišli pod oblast Turkov, ki so stoletje in pol prej pridli v Evropo. Od tedaj je bila dežela neprestano izpostavljena nepriznanašajoči in nasilni turški nadoblasti. Divje vojne Turkov z Rusi, vedno pustošenje in požiganje, vpadi Tatarov in Kozakov so uničevali to lepo deželo in pokrajino ob Črnem morju so bile skoraj do začetka devetnajstega stoletja, ko so vmes posegli Rusi, puste in nenaseljene. Tako strašne sledove je zapustila ta nemirna doba, ki jo je Besarabija doživela!

V začetku devetnajstega stoletja so Rusi napravili konec pustošenju dežele in so jo zasedli. Privabili so vanje znatno število Bolgarov, Nemcev in Avstrijcev Francozov, ki so tam ustanovili velike naselbine. Z mirom v Bukarešti leta 1812. je Besarabija popolnoma prešla pod rusko oblast.

Pod ruskim gospodstvom

Moldavski kmetje, ki so se, kot smo omenili, najbrže v dobi od štirinajstega do šestnajstega stoletja naselili na ozemlju današnje Besarabije, so skozi stoletja ohranili svoj jezik in svoje stare običaje. Ko so torej Rusi zasedli deželo, so moldavski kmetje še vedno govorili svoj jezik in niso razumeli ruskega jezika. Zaradi tega se ruski imperializem ni takoj od početka pokazal v svoji pravi luči; pustil je Moldavcem jezik, njihove običaje in domačo duhovščino. Toda to mirno stanje je trajalo le prav kratke čase. V pariškem miru (leta 1856) so Rusi sicer izgubili precej veliko ozemlje ob Prutu, toda ko so ga leta 1878. dobili z berlinskim mirom od Rumunije spet nazaj (bilo je to ozemlje, ki meri približno 9274 kvadratnih kilometrov in ki je tedaj štelo 127.000 prebivalcev!), so začeli z nasilno rusifikacijo. Deželo so izročili v upravo le ruskemu uradništvu, poslali so vanjo ruske pape, ki so moldavsko prebivalstvo nasilno utili moliti v ruskem jeziku, onemogočili so vsak kulturni razvoj moldavskega prebivalstva in zatirali vsakršen poskus upora proti raznarodovanju. Vendar se rusifikacija ni v polni meri posrečila. Pogostoma so ruski popje; raztreseni po osamljenih moldavskih župnijah, prevzeli govorico domačega prebivalstva in njegove običaje. Prometne zveze so bile namreč silno slabe in Rusi nikakor niso pospeševali prometa v Besarabiji. Ves čas svoje nadoblasti nad Besarabijo niso zapustili niti tisoč kilometrov železniških zvez in komaj okoli sto kilometrov tlakovanih cest. Toda prav to pomanjkanje prometnih zvez je prav mnogo pripomoglo, da je Besarabija ohranila svoje pravice, da je ta deževska zemlja, kamor je prav v majhni meri prodrla industrija, ohranila svoj pravi značaj vse do danes.

Gorje, ki ga je v pretekli svetovni vojni doživela marsikatera evropska dežela, ni zadelo Besarabije. Ni je znova opustošil sovražnik, kakor marsikatera druga pokrajina. Moldavski in ukrajinski kmeti sta, likor nista bila na bojnem polju, mirno obdelovala svojo zemljo. Šele rumunska intervencija, ki je izbrala rusko revolucijo za to, da je okupirala Besarabijo, je v precejšnji meri razočarala besarabsko prebivalstvo, ki je za kratek čas proglasilo avtonomno moldavsko republiko; toda rumunske čete so v marcu leta 1918. zasedle Besarabijo. S posebno pogodbo so vzele, Anglija, Francija, Italija in Japonija, dne 28. oktobra 1920. Rumuniji priznane aneksijo Besarabije. To pogodbo je Italija ratificirala šele v marcu leta 1927. Japonija pa je še do danes ni potrdila, zaradi česar vprašanje Besarabije po načelih veljavne mednarodne

prava še do danes ni rešeno. Rešeno pa ni tudi zategadelj, ker je Sovjetska Rusija l. 1924. proglasila na Dnestru samostojno moldavsko republiko, ki sebi priznava edino pravico, odločati o usodi moldavske narodne manjšine v Besarabiji, ki se danes nahaja v okviru rumunske države.

(Konec jutri.)

Družbe krive kršenja protitrustnega zakona

South Bend, Ind., 18. nov.—Porota je spoznala štiri družbe General Motors Corp. za krive kršenja Shermanovega protitrustnega zakona, sedemnajst uradnikov pa za nekrive. Obtožene so bile zarote in oviranja trgovine. Te so General Motors Corp., General Motors Sales Corp., General Motors Acceptance Corp. in General Motors Acceptance Corp. of Indiana. Med posamezniki, ki so bili spoznani za nekrive, sta Alfred P. Sloan, načelnik odbora direktorjev General Motors Corp., in William S. Knudsen, predsednik te korporacije. Obravnava se je vršila pred federalnim sodnikom W. C. Lindleyjem.

Trinajstletni deček obstrelil roparja

Chicago, 18. nov.—Trinajst let star deček Pasquale Addante je oddal več krogel na roparja, ki je prejel ubil njegovega očeta Vitta Addanta, trgovca in vojnega veterana. Ropar, ki je do bil težke rane, se je privlekel do bolnišnice Provident, da dobi zdravniško pomoč. Bolničarka Elizabeth Reed je nato obvestila policijo, toda predno je prišla, je ropar pobežnil.

Stavka pristanišnih delavcev končana

New York, 18. nov.—Pet tisoč pristanišnih delavcev, članov unije Ameriške delavske federacije, je odglasovalo za preklic stavke. Konflikt se je pričel, ko so delodajalci odbili zahtevo glede zvišanja meze. Detajli doseženega sporazuma med unijo in delodajalci niso bili objavljeni.

Anglija ustavila uvoz ameriškega sadja

London, 18. nov.—Uvoz svežega sadja iz Amerike je bil ustavljen z dekretom, ki je bil pravkar uveljavljen. Na podlagi vojnih zakonov bo sadje še prihajalo v Anglijo iz njenih kolonij in dominionov, ne pa iz Amerike. Izvoz ameriškega sadja je predstavljal vrednost \$15.000.000 letno.

Kolonija za evropske begunce v Mehiki

Mexico City, 18. nov.—Načrt glede ustanovitve kolonije za 1500 družin beguncev iz Nemčije, Češkoslovaške, Poljske in Avstrije je bila pravkar naznanjena. Ta bo v južnem delu države Tabasco. Država ima sklad \$200.000 za zgraditev kolonije.

Deset oseb utonilo po koliziji čolnov

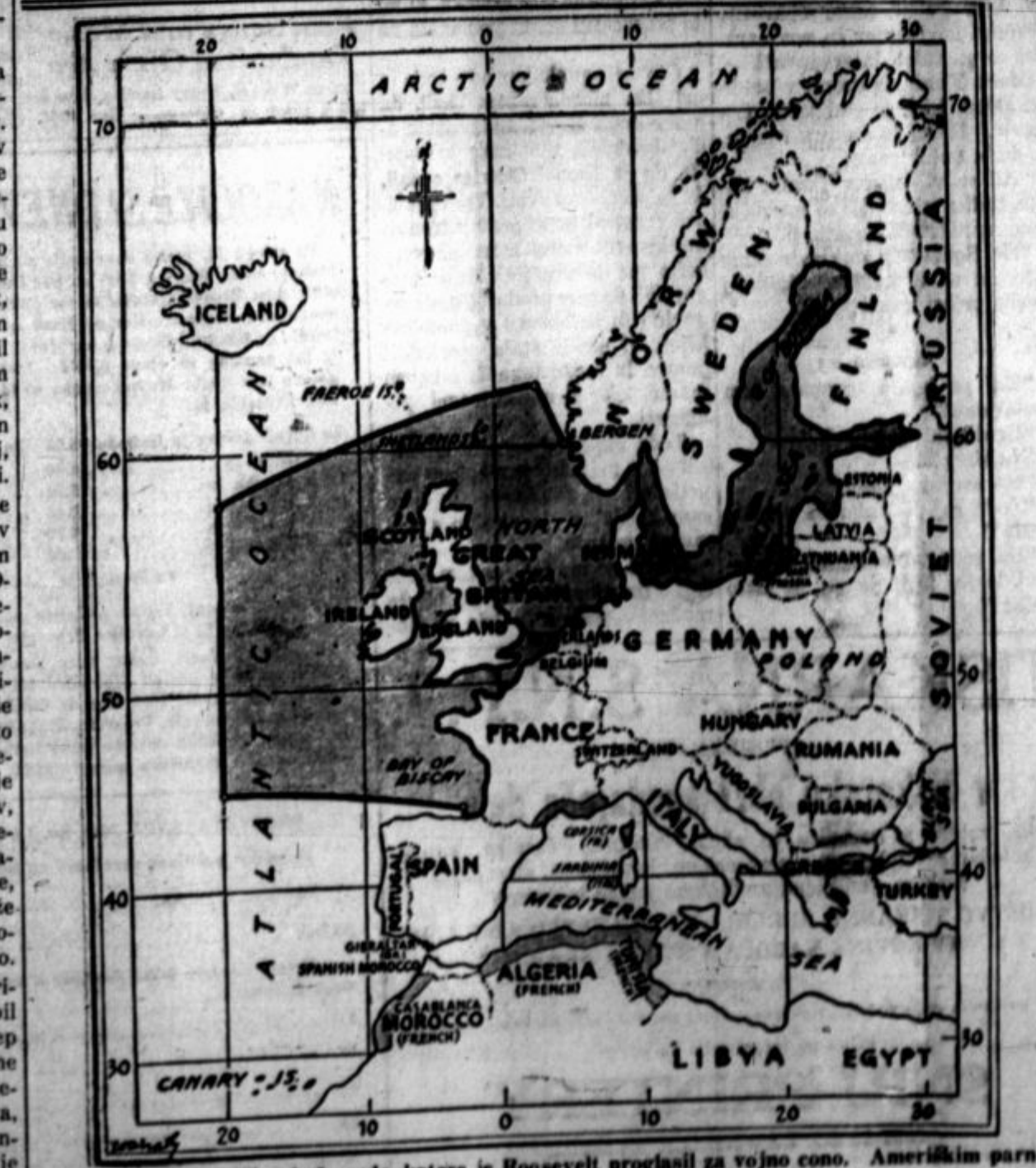
Beaufort, N. C., 18. nov.—Najmanjši deset oseb je utonilo, ko sta dva motorna ribiška čolna trčila skupaj in se prevrnila. Nesreča se je pripetila na reki šest milj severno od Beauforta.

Nemci odhajajo iz poljske Ukrajine

Moskva, 18. nov.—Repatriacija 115.000 Nemcev iz bivše poljske Ukrajine, ki je zdaj pod sovjetsko kontrolo, se je pričela, se glasi uradno naznanilo. Načrti glede izselitve Nemcev so bili odobreni na konferenci med nemško komisijo in sovjetskimi voditelji v Moskvi.

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in se posebno list Prosveta za koristi, ter potrebne agitacije svojih družtev in članstva in za propagando svojih idej. Nihakor pa ne za propagando drugih političnih organizacij. Vnosa uradništva ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorni del in naznanila drugih političnih organizacij in njih družtev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

Zasentena površina kaže vode, katere je Roosevelt proglasil za vojno cono. Ameriškim parnikom je prepovedan vstop v te vode.

LJUBEZEN NA PRVI POGLED

Spisal FRANK KROLL

Lep dan je bil, da malo takih, niti oblaka ni bilo na sinjem nebu. Lahen veter je zavel po ulici Main in dvignil v vrtinec cestni prah, ki se je poigraval v žarkih pomladnega jutra.

John Dorn, postaven mladenič, ki bi mu na prvi pogled prisodil kakih trideset let, je stal na oglu prečne ulice Park. Njegov pogled je bil uprt v malo konfekcijsko trgovino. V izloženem oknu se je svetilo sadje in steklenice mehkih pijač, napis pa je pričal, da se dobi tudi sladolei in slaščice ter druge drobnarije. — Mimoidoči človek bi Johna brezdvomno prišel med tiste mlade ljudi, ki jih brezskrbna mladost še ni zapustila, ki jim v njihovih zrelih letih še vedno po glavi rojijo otroške želje — sicer ne bi John tako poželjivo strmel v izloženno okno, ki so ga krasile razne sladkarije.

John je stopal sem ter tja, se nekoliko ozrl v drugo smer, a je kmalu spet obrnil pogled proti trgovini z mehkiimi pijačami. Bil je lepo oblečen in prav lahko ga bi človek prišel k "boljši družbi". Vsekakor je imel vzrok, da je s svojimi očmi neprestano oblegel tisto trgovino. Njegova lepa siva obleka, svetli rjavi čevlji, lep klobuk in igla, ki se je lesketala kakor diamant na njegovi pentlji — vse ga je izdajalo za elegantno oblečenega mladega moža. Naenkrat so se Johnu zaiskrile njegove velike modre oči in rdečica je obilila njegova gladka lica. Z zapadne strani se je baš prikazala vitka mladenka, ki se je odločnih korakov blizala. Vsa njena osebnost je izražala gibčnost, ljubečnost in živahnost.

Dorna je nekaj prešinilo do mozga. Očividno je bila mladenka vzrok njegovega čakanja. Mladenka je zavila v trgovino, kjer je bila nameščena kot delavka-točajka. Vsekakor se je John že prej zagledal vanjo in je danes iskal nove prilike, da jo поблиže spozna — da z njo prvi govori.

Z osemnajstimi leti je bila Mimi Obrien — tako je bilo ime mladenki — lepo izoblikovana, njen obraz je imel čiste, gladke poteze, njeno vitko telo je bilo gibčno in ljubko. Oblečena je bila v modnem kostumu, temnozelen klobuček ji je nekoliko postrani čepel na glavi, izpod katerega so se vili lepi kodri. Njena obleka se je lepo prilagajala njenemu telesu in jo napravila še bolj priklupno.

John Dorn je kar strmel v vrata, skozi katera je mladenka baš kar vstopila v trgovino mehkih pijač. Zdelo se mu je, kakor bi v nežnem pomladnem jutru uzrl ljubko cvetko, ki se je ob gorkih solnčnih žarkih baš razcvetela. Srce mu je močnejše utripalo, saj je šlo za njegovo srečo — za oni trenutek, ko poskusi svojo srečo pri mladenki, ki jo je imel v mislih dan in noč. Ni mogel dolgo vzdržati, vleklo ga je za njo v trgovino. Ni se mogel upirati neki nevidni magnetični sili, ki ga je pritegnila nase. Vstopiti v trgovino sicer ni bilo težko, glavna skrb mu je bila, kako bi mladenko nagovoril. Saj je ni poznal, še nikdar ni z njo govoril, le videl jo je večkrat in se vanjo na prvi pogled zaljubil. Od tedaj se je počutil nepopisno srečnega, obenem pa so ga mučile misli, kako bi zadevo razvedel njej in kakšen bo odgovor. Ali tudi ona čuti do njega kakor on do nje?

Dorn se ni mogel odločiti. Ugibal je, kako bi storil, da se pred njo ne osmeši, saj ga je gotovo opazila, ko je šla mimo njega v trgovino. John se je odločil, popravil si je klobuk, pogladil lase in si prižgal cigareto ter začel puhati dim, da se je v lepih kolobarjih vil pred njim. Toda kaj naj si v trgovini naroči, kaj naj kupi kot izgovor za vstop. Kmalu je te brezpomembne misli pregnal, saj vendar nič ne de, kaj kupi, le da nekaj kupi, kajti to mu bo le sredstvo, to mu da priliko, da govori z njo.

John je malce okleva in puhati dim v zrak, v srcu pa ga je nekaj tiščalo. Zdelo se mu je, da ga nekaj opozarja: v trgovini je mladenka, ki je kot nalašč zate. Cigareta je dogorela in jo je vrzel na pločnik, krepko stopil nanjo, si popravil obleko in se odločil.

"Naj bo kar hoče, vstopim in poskusim svojo srečo."

Naperil je korake proti vratom trgovine, jih odprl in že se je znašel pred kamenitim pultom, se vasedel na okroglo stolico. Plavalas mladenka, v katero se je on zaljubil, je stopila predenj in ga ljubeznivo vprašala, kaj želi. John si je naročil kozarec limonade, ki mu jo je namah prinesla. John je počasi srkal limonado s priloženo slamo.

"Tako, sedaj sedim pred mojo izvoljenko," si je John zagotovil v svojih mislih. "A kako začeti pogovor, to je glavno vprašanje."

Počasi je srkal limonadni sok in neprestano opazoval mladenkine kretnje. Na drugem koncu trgovine je stal debeluhasti možakar in kadil havajsko cigaro, da se je krog njega močno kadilo. John je takoj ugotovil, da je to gotovo gospodar trgovine in grškega pokolenja. Mladenka je spet stala pred Johnom, ki je izkoristil priliko in izgovoril besede, ki so mu kar same prišle na misel.

"Ali je on vaš oče?"

Mladenka se je nasmehnila, ga pogledala v oči in odgovorila:

"Ne, on ni moj oče, on je lastnik trgovine in jaz sem pri njem v službi."

John se je osokolil — led je bil prebit! Saj je že vnaprej vedel, kakšen bo odgovor na njegovo naivno, malce šegavo vprašanje. Njegov strateški naskok se je obnesel.

"Torej tukaj ste le zaposleni," je zadovoljno povzel John.

"Da, tako je," je smehljaje odvrnila Mimi.

"Vsekakor sem se motil," se je delal nevednega.

"Nič zato, če ste se zmotili, tudi jaz se večkrat zmotim," je dejala lepa Mimi. Pri teh besedah ji je postal obraz rdeč, kakor se bi bila spomnila nečesa neprijetnega iz preteklosti.

"Čemu ste postali tako nenadno žalostni — morda je vaš oče mrtev?"

"Da — tako je. Zelo rada bi videla, da je moj dragi oče še živ ... a je že več let mrtev." "Vsekakor ste bili še otrok, ko vas je zadela ta težka izguba."

"V desetem letu starosti sem bila, a se ga še dobro spominjam. Zelo je bil dober. Kadar sem ga prosila za desetico, mi je večkrat dal cel dolar in dodal, naj si grem kupit kar želim. A sedaj ga ni več in tisti lepi časi se več ne povrnejo ... Večkrat si mislim, kako srečni so tisti otroci, ki imajo še živeče starše."

"Ali ... ali vam je tudi mati že umrla ... ?"

"Ne, moja mama še živi; sedaj sem jaz njena največja opora."

John je očividno sočustvoval z mladenko. Tudi on je izgubil očeta. Takrat mu je bilo petnajst let, ko ga je oče za vselej zapustil. Tudi on se ga često spominja. Kako prazno je bilo v domači hiši brez očeta. Z mladenko sta torej imela nekaj skupnega — neko vez, ki se je baš v tem trenutku med njima ustvarila. Kljub temu je bilo neprijetno, da je njun prvi pogovor nanesele na trpko preteklost. Vendar si je bil svest neke zmage, saj je s tem pogovorom izvedel iz ust nje same, ki jo je ljubil, kaj je in kdo je, kakšne misli. Videl je, da je dobrega srca, da čuti kakor on.

Neprijeten pogovor je pretrgal neki prišlec z dedlico, ki je želel tega in onega in Mimi mu je postregla. Tudi Dornu se je zdelo, da je čas, da odide. Zadovoljen je bil, da se je spoznal z mladenko — z njo, ki jo je toliko želel spoznati. Ko pride prihodnjič v trgovino, bo napeljal pogovor na lepšo pot — in takrat ji bo skušal odkriti vsaj delec svojega srca. A nekaj ga je zadrževalo: čemu bi odšel sedaj, ko jo je spoznal in ima priliko, da z njo nadaljuje pogovor. Vsekakor mora izvedeti najprej, kje stanuje, drugo pride pozneje, v trgovini pa itak ne bi pristojalo, da ji odkrije svojo ljubezen. Prižgal si je cigareto. Mimi se je vrnila k pultu.

"Oprostite," je dejal John. "Popolnoma sem pozabil, da bi vam ponudil cigareto," se je namenoma opravičeval Dorn in ji ponudil ovojček s cigaretami.

Mimi je odločno segla po ponujeni cigareti in si jo je dala prižgati od cigarete, ki jo je kadil John. Uljudno se mu je zahvalila in lepo izpuhnila dim iz svojih lepih ustnic.

"Kajenju sem se nekoliko privadila, nisem pa strastna kadilka. Le včasih si prižgem katero, tako pokadim le par cigaret na dan," mu pojasni Mimi, ker je samozavestno čutila, da mu mora to povedati.

"Kje pa stanujete?"

Mimi je potegnila dim in se skušala izogniti vprašanju. John je to opazil in čutil, da jo je s tem preneglim vprašanjem spravil v zadrego.

(Dalje prihodnjič)

tako rad zadajmajhno rano; in tukaj je bil mladi mož, ki se je vljudo smehljaj in je poveljeval toplino sončnih žarkov. Od njih je preskočil na izgled nekeka boksarskega mojstra v borbi za svetovno prvenstvo, potlej se je pa za dalj časa ustavil pri filmih in knjigah in že čez pol ure se je med njima razvil pogovor o, v taknem primeru edino možnem problemu: ljubezni!

Ljubezen! To je bila snov za razgovor čisto po Evelininem okusu. O tem bi mogla razpravljati ure in ure in mlademu možu pokazati svojo premoč. Lahko mu je povedala svoje mnenje o ljubezni sploh in o moških posebej. "Moške", je začela, "lahko tako spoznaš. Zmerom igrajo sicer skrivnosti polne vloge, toda tudi najbolj neizkušeno deklico ve že po prvih desetih minutah le preveč natanko, koga ima pred seboj."

Mladi mož se je nasmehnil. Evelina se je zelo razgovorila. "Če dvomite o tem, vam lahko dokazem. Vzemimo za primer najino srečanje. Poznava se komaj pičlo uro in vendar mislim, da bi lahko že zelo natanko opisala vaš značaj." Mladi mož je osupnil, vendar je njegov pogled vabil, naj nadaljuje.

"Prijeten, izobražen mladi mož ste, sposoben vršiti službo nameščence, ki bo sleherni trenutek užival zaupanje svojega šefa, ker ste dostojni in zanesljivi. Ljubite urejeno meščansko življenje, ničesar drugega si ne želite ko mir, sovražite razburjenje in razprtje, in boste postali nekoč marljiv in zvest zakonski mož, ki pa ne bo nikoli dosegel česa pomembnejšega, kajti prirojena poštenost in spodobnost vas bo sta stalno ovirali, da bi dosegli velike uspehe."

Po tem dolgem govoru je Evelina globoko zajela sapo in je vprašujoče pogledala svojega soseda. Mladi mož je svoje roke potisnil globoko v žep svojega širokega plašča, smehljaje se je pogledal v nebesno sinjino in menil: "Prav imate, gospodična. Mir ljubim in sovražim razburjenje prizore." Na lepem se je pa zresnil in pogledal na svojo zapestno uro: "Žal me kliče dolžnost. Rad bi se še dalj časa z vami pogovarjal, gospodična. Morebiti drugič." Vljudo je pozdravil in naglo zapustil park.

Ko je Evelina nekaj minut pozneje iskala svojo ročno torbico, je v svoje veliko presenečenje opazila, da je izginila. Odtlej se ni nikoli več bavila s karakterizacijo značajev tujih moških.

HUMOR

Mark Twain in ljubitelj glasbe

Ko je Mark Twain prišel v Chicago, je odšel naravnost v hotel, kjer ga je takoj obkrožila skupina novinarjev in novinarke. Vsi so ga želeli intervjuvati.

Mark Twain je krenil v hotelski salon, kjer je stal velik, črn klavir. Hitro je sedel k njemu, ko da bi hotel igrati.

"Ali se vi, mister Twain, bavite tudi z glasbo?" so ga začuden vpraševali novinarji.

"Ne. Sedel sem za klavir samo zato, da ne bi kakšen ljubitelj glasbe pričel igrati!"

Spomin

"Kaj pa imate gospa v tem medaljonu?"

"Družinski spominek."

"Na koga?"

"Na svojega moža."

"Toda saj je vaš mož vendar še živ!"

"Da, toda v medaljonu so njegovi lasje, zdaj je pa že čisto plešat!"

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vas pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene zmerno, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Tel. Rockwell 4904

CHICAGO, ILLINOIS

Pandit J. Nehru (levo), bivši predsednik vseindijskega kongresa, v Čungkingu, Kitajska, kjer sta ga sprejela general Kaišek in njegova žena.

Oko

Napisal Paul Weidenhaus

... In tedaj sem naletel na Burka.

Pogosto, ko človek misli, da je že vse izgubljeno, se mu nasmehne sreča. Nedvomno: ta L. C. Burke, ki so o njem pisali listi, da je daroval mornariški bolnišnici tisoč funtov, je moj prijatelj iz šolskih let. Saj je bilo jasno zapisano: L. C. Burke, trgovec s čajem; in da je Lionel Charles dobil službo v trgovini s čajem, sem pred nekaj leti slišal od nekega drugega svojega tovariša iz šolskih let.

Samo to, da je Burke medtem tako obogatel in da se je naselil prav v Singapur, mi ne bi bilo niti na misel prišlo. Ker me je pa slučaj privedel na njegovo sled, je bilo zdaj vse dobro. Prepričan sem bil, da bom od njega dobil tistih dvajset funtov, ki sem jih potreboval za vrnitev v Sarawak.

Uro nato sem že stal pred Lionelom Charlesom. Postal se je in hladen je postal. Toda očitno ga je veselilo, da vidi starega prijatelja.

No, in potem sem mu vse povedal. Na pameten način, seveda! Takoj sem videl, da Lionel Charles ni več stari "Lichayri", kakor so ga svetlolasa dekleta v Roxyjevem zabavišču klicala pred pet in tridesetimi leti.

Zato sem mu najprej pripovedoval o svojih uspehih, o plantaciji na Timoru in kako sem potem začel trgovino v Sarawaku, ki mi je po začetni smoli pomagala na noge.

Govoril sem kakor odvetnik, in pri tem morda nisem pazil, da mora imeti človek tudi odprte oči. Izenada sem namreč začutil, da se mi obleka sveti. Trideset tisoč vragov! In to prav v trenutku, ko sem moral pripovedovati, kako me je vrazil Kitajec pregovoril, da sem prodajal svojo trgovino in se spustil v pustolovščino, ki me je stala poslednji penny, in razen tega še v tujem mestu, kjer si nisem mogel pomagati.

Toda naposled — sem si mislil — je prijatelj iz mladosti pač prijatelj iz mladosti. In tako sem končal svojo zgodbo s primerno prošnjo.

Burke je molčal, ko sem končal. In njegov molk je bil še mučnejši, kakor če kdo po ljubezenski izpovedi čuti, da bo odgovor nanjo čisto drugačen, kakor je pričakoval.

"Nimam denarja, da bi ga razmetaval," je naposled rekel.

"Saj si vendar pravkar dal tisoč ..."

"Da. Teh tisoč funtov sem podaril. Toda prinesli so mi petnajst tisoč drugih. Tega ti ne moreš razumeti, pa je le tako. Kaj pa bi mi prineslo tistih dvajset funtov, ki bi jih dal tebi?"

"Če nič drugega, vsaj zadovoljstvo, da si pomagal staremu prijatelju, ki si z njim nekoč doživel vesele in žalostne ure."

Burke se je zasmehal. Poznam to vrsto smeha. Tu pomaga samo eno: da vzameš klobuk, rečeš zbogom in greš. In to sem tudi storil. Toda pri vratih me je Burke ustavil.

"Nečesa sem se spomnil," je rekel. "Sicer nimam denarja, da bi ga razmetaval, toda lahko si teh dvajset funtov zaslužiš. Če mi boš povedal resnico."

Presenečen sem se obrnil. "Vedeti moraš, da mi vsi v obraz lažejo," je hlastno dejal. "Vsi. To je senčna stran denarja. Toda ti mi boš pa za denar prodal resnico. Semle pogledj!" Potegnil me je k oknu. "Umetno oko imam. Pred dvema letoma mi je pravo nekdo iztaknil. Pri specialistu sem si dal napraviti novo, ki me je stalo celo premoženje. In vsi mi zatrjujejo, da se od pravega

Listen to and Advertise over

PALANDECH'S YUGOSLAV RADIO

Folk Songs and Music

Tamburitza Orchestra

Station WWAE, Every Sunday 1 to 3

546 S. Clark St., Chicago — Har. 3006

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prijeto eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enake, za člano ali nečlano \$6.00 za eno leto naročnino. Ker pa člani iz plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vrzaka, reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini naklad, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado	Za Člano in Chicago
1 tednik in.....	1 tednik in.....
2 tednika in.....	2 tednika in.....
3 tednike in.....	3 tednike in.....
4 tednike in.....	4 tednike in.....
5 tednikov in.....	5 tednikov in.....

Za Evropo je.....\$8.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vrsto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina. Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli pred od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj nanesti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vrsto lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo snižati datum za to vrsto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vrsto \$.....

1) Ime.....Čl. družina N.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. družina N.....

3).....Čl. družina N.....

4).....Čl. družina N.....

5).....Čl. družina N.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Evelina pozna

moške

Napisal F. Horst

Bila je pomlad. Prvi sončni žarki so si boječe utirali pot skozi nežno zelenje mladih listov in so slikali vesele slike na parkovne zelene gredice. Tam pa, kjer so se drevesa zredčila, ob robu ozke, s peskom posute stezice, ki je držala k bronastemu vodnjaku, je stala klopica v svetlim sončnem svitu in se je veselila svoje na novo pobavljene lepote. In na tej klopi sedela Evelina.

Evelina je bila vitka, svetlola-

sa in je imela devetnajst let. Studirala je zgodovino filozofije in razen tega moška srca, ki jih je že lepo številno ležalo pred njenimi vitkimi nožicami. Evelina je občudovala Schopenhauera, Goetheja, Schellinga in Garryja Cooperja. Strmelja je nad Homerjevimi verzji, mnogo je premišljevala o večnem problemu ljubezni in je verovala v osrečujoči čudež, da ji bo spomladansko sonce ozgalo blede obraze, ker je to prvič zdravo, drugič se bo pa izredno dobro podalo k njenim svetlim lasem. Tako je bila Evelina zatopljena v svojo naravno lepoto nego in sploh ni opazila, da je neki mladi možki se-

del poleg nje in jo pazljivo mo-

tril. Če mlado deklo in mladi mož sama sedita na klopi v parku, če je razen tega še pomlad, bo mladi mož v kratkem začutil potrebo, da neznano soseda vljudo opozori nato, da je naposled le prišla pomlad, da so sončni žarki že precej topli, da sta se že nekje videla, ali kaj podobnega, skratka, nagovoril jo bo. In mladi mož je Evelino nagovoril. Zdalj bi bila kajpak Evelinina dolžnost, da bi napravila ogrožen obraz. Kot dobro vagojeno deklo bi morala reči: "Dragi gošpod, prosim, ne nadlegujte me!" Toda tu je bila pomlad in sonce je sijalo in dobri vagoji človek

prav nič ne loči. Toda mora lažejo. Tu je petdeset funtov, če mi poveš, kateko je umetno."

"Levo," sem rekel po krajnem premišljanju. Minuto nato že imel težko pričakovane kovce v žepu. Burke je bil ko prenesen, da se še ganemogel.

"Kako si mogel spoznati tano oko?" me je vprašal pri tih z drhtečim glasom.

"Ni bilo lahko," sem pri "Uganil sem po tem, ker me levo oko bolj človeško gleda. In že sem bil zunaj."

NOVI POVELJNIK

PARNIKA "REX"

Ko je prejšnji teden prišel v York italijanski parnik Rex, je kemu parniku poveljeval kapitan torio Olivari, mesto kapitana A. Frugon, ki je bil vpokojen po letni službi na morju. Do pred kratkim je bil kapitan vari poveljnik parnika Roma, je bil v Camogli 28. avgusta. Svoje kapitansko izpričevalo je v starosti 20 let.

Kapitan Frugone

Med svetovno vojno je prevažal jaštvo iz Združenih držav v Franciji na parniku Re d'Italia. Vojni je najprej poveljeval par San Rossore, ki je vozil v Avstrijo pozneje pa je bil zaporedoma po

Kapitan Olivari

nik parnikov: Regina d'Italia, Prince di Udine, Conte Rosso, Conte Ven, Conte Biancamano, Conte Grande, Augustus in Roma. V svoji službi je prejel še več likovanj. — (Adv.)